

Søndagen.

Et Tillægsblad til "Dagen."

Redigeret af Ch. Overskou. Udgivet af A. C. Rastok.

1837.

Kjøbenhavn, den 12. Marts.

Nr. 11.

Regiet om "Dansk Folkeblad."

Enhver, der føler nogen Interesse for det sig udvikkende Folketo, glæder sig ikke alene over alt det, der hos os gøres for dets frodige Fremvæxt; han føler sig ogsaa opfordret til, med sine bedste Kræfter at deeltage i den ædle Bestræbelse, hvori saa mange af Rigets Ypperste ved Iver og Virksomhed søge, at overgaae hverandre, for at forædle Landen, udbrede Kundskaber og nedlede Hjerterets Varme og Forstandens Lys til de lavere Klasser af Folket, for derved ogsaa at føre dem et høiere Udviklingsstrøm nærmere. Det vilde derfor være langt fra at Indsenderen misgjender det Regiet, der er virket og virker i denne Henseende, naar han paapeger en maaskee mindre hensigtsmæssig Kræftanvendelse, han troer tværtimod ogsaa derved at offere sin Skjæb efter bedste Overbeviisning til Opnaaelsen af det Maal, hvortil saa mange Hædermænd bidrage, vel erindrende at Arbejderne i Forhold til Høsten dog altid ere saa. Indsenderen har derfor ikke taget i Betænkning, ved disse Linier at henvende Trykkeskribeds-Selskabets Opmærksomhed paa, hvorledes det af samme besørgede Blad, formeentlig kunde modtage en Deel Forbedringer og saaledes blive mere skikket til at opnaa sit Niemeed.

See vi hen til Hensigten med Folkebladet, hvilken i Selskabets Love er angiven at være: „Udbredelsen af saadanne Kundskaber, som kunne tjene til at opløse Folket, og danne dets Dom og Gjenstande, der maa være vigtige for Alle," og spørge vi derefter, hvor vidt det hidtil har virket til dette Niemeed? saa maa den der stadigt har fulgt det, og tænkt over dets Indhold ialmindelighed uden Tvivl indrømme, at det, (det forstaaer sig ikke uden en Deel Undtagelser) næppe har svaret til sin Hensigt. Ved at læse de fleste Artikler paasøder sig det Spørgsmaal, (i det mindste er det gaaet Indsenderen saa) hvilke Læsere man dog egentlig har isinde at virke paa? hvilke Læsere man egentlig har tænkt at belære? Bladets Titel og det anførte Sted af Lovene leder os uskriddigt til at tænke paa den større Mængde af Folket, altsaa paa Middelslandsborgere og Bondestanden. Men hvor mange ere vel de Numere af Bladet, der kunne tiltale disse Stænder? Hvor sjældent er det lykkedes, at slaae ind i en Skrivemaade, der fængsler dem? Hvor meget findes der ikke i Bladet, som Enhver, der kjenner lidt til disse Samfundsklasser, maa indrømme gaaer langt over deres Sphære? For at godtgjøre disse Uttringer, ville vi her indskrænke os til at paapege af første Aargangs tove første Numere Hovedindholdet af følgende: Nr. 1, 2, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17 og 18,

af den sidste Aargang Nr. 7, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 29 og 30; hvilke Numeres Hovedartikler, endskjøndt de i og for sig betragtede ere maaskee endog fortræffelige, dog ikke findes skikede til endnu at være Læsning for Middelsklasserne. Heller ikke kan man med Grund antage, at Bladet saaledes som det nu bydes, er skikket til at vække synderlig Interesse hos de dannede høiere Stænder; thi man tør formeentlig forudsætte, at disse ere vel bevandrede i Skolelærdommene og derfor let trættes ved at see dem fremsætte om endog i en ny, let og smuk Klædning. Disse Bemærkninger ere langt fra at være nye, og Indsenderen vil derfor ikke trætte Læseren med at hvæle længere ved dem og føre yderligere Beviis for sin Mening, da den uden Tvivl deles med ham af de Allersfeste, og endog synes undertiden, om end dunkelt, at foresvæve selve Bladets Redaction.

Men forholder dette sig nu saa, hvori ligger da Grunden til denne Ufuldkommenhed? At den ikke maae tilregnes Redactionen er alt viist i Numer 22 af Folkebladets første Aargang. Man maa indrømme, at man hverken med Billighed kan fordrø af Redacteurerne, hvad de jo heller ikke have paataget sig, at de skulde forsyne Bladet med Artikler; de fleste af dem ere Mænd, der kun have liden Tid til privat Naadighed; heller ikke kan man med Sandsynlighed vente, i dem at finde de fortrinligste Folkelærere, da de, paa saa Undtagelser nær, ere Mænd, som hellere maae antages, at søle sig ret hjemme i Studiekammeret, end i Folkelivets mangehaande Forhold, der bedre vide at finde Veie i Jollanter, end at orientere sig i Lægmands Synsmaader, at gaae ind i hans Begreber og tilfredsstille hans Smag. I hvor om Alting er: det bliver dog to ganske forskjellige Ting, at tale fra Kathedret, og at vide at bringe Folkemassen til at lytte til sin Røst. Men ligger Skylden ikke hos Redactionen, maa den formeentlig søges i Mangel paa Lyst hos dem, der forene hos sig Indsigt i Samfundets eller enkelte Samfundsklassers Læve med Dygtighed til at meddele sig herover for Folket, Mangel paa Lyst hos dem, der ved naturlige Coner og særdeles Etilling i Samfundet ere kaldede til at være Folkets Lærere og Ledere. Hvorfra da denne Lunkenhed for den gode Sag? denne Døvhed for de gjentagne Opfordringer i Bladet til, at understøtte det med Bidrag? Spørgsmaalet synes let at besvare; det kommer saa godt som ikke i Hænderne paa de Klasser, det egentlig skrives for, og til hvad Nytte da meddele dem Regiet deri? Sæt og, at Bladet heelt igjennem svarede til dets Niemeed, hvad hjalp det, saa længe der ikke gøres mere, end nu skeer, for at bringe det i Hænderne paa den Deel af Folket, som især skal belæres og opløses ved det? Den Mængde, der kjenner Folket, der veed, hvad der griber det, og hvorledes en

det umuligt at føle noget Naturligt mere, ikke at tale om den tabte Tid og de bortkastede Skillinger?

Man vil maaſkee indrømme dette, men dog derhos gøre den Bemærkning, at Skaden, som deraf opſtaaer, dog ikke ſtrækker ſig ret vidt, da det i det Hele taget kun ere Faa, ſom nyde den fordærvede Frugt. Vi vide ikke at ſvare Andet herpaa, end at den, der er af ſaadan Mening, neppe grundet denne paa ſikker Erfaring; vi bede ham derfor gjøre ſig nøiere bekendt med viſſe Samfundsklaſſer, og formode at han da vil gjøre ſamme Erſgring ſom vi. Thi det vil falde vanſkeligt at nægte, at en ſtor Deel af Ungdommen, iſær den kvindelige, endog i ſaadanne Familier, af hvilke man turde vente ſig noget Fornuftigere, ſpilder ſin Tid og bortodſer ſin Søvn, for at ſluge den Gift, man henter fra Læbibliothekerne. Det er ikke blot det for diſſe Læſere pirrende og exalterende i de unaturlige Fremſtillinger af Hjertets ubekjendte og hemmelighedsfulde Labyrinth, der lokker dem til at kaſte ſig over denne Læſning; nei, hvilken „gyſelig“ Ekam vilde det ikke være for „Frøkenen“, at maatte tilſtaaer for den kjære Veninde, der kjender de 12 ſovende Jomfruer, Rinaldo Rinaldini og Raaleviet ſaa godt ſom ſit „Fader vor“, at hun er aldeles ubevandret i denne ſjønne Litteratur? og hvor mangen en Frue Moder vilde ikke anſee det for „uendeligt ſlaur“, om hendes kjære Datter ikke kunde yttre en Mening om ſalig Bildes „dellige“ Producter?! Men man troe imidlertid ikke at diſſe Læſere ere de eneſte, der mele Udleiernes Rage. Dette gjælder nemlig ogſaa om en talrig Mængde af velhavende Haandværkere. Her er det iſær Huusfaberen, der holder Forelæſninger for Familien, ſaa ſnart Naal og Riſp ere ude af Haanden, og ofte lægges de en Times Tid for Tiden, for at tilfredsſtille Længſelen efter at begynde, hvor man ſidſt ſlap. Og medens han ſaaledes ſelv paa ſin Vils danner ſin og Sines Forſtand, og forſtaaer en ledig Time paa en behagelig Maade brømmer han næppe om at Svende og Dreng inde i Værkſtedet følge hans Exempel, og derhos ſjæle en god Deel af hans Tid og Lyſ. Men ikke nok hermed; vi kjende Egne, hvor denne Litteratrens Varme gjennem Læbibliothekerne nu ogſaa har fundet villig Indpas, endog hos Bondenſtanden.

Men forholder dette ſig ſaaledes, hvor vidt omgribende ere da ikke diſſe Bogſamlingers ſkadelige Virkninger, der blive ſaa meget fordærveligere, jo mindre dannede de Læſende ere? Den Eneſte, der nyder Fordeel af denne Læſelyſt, er unægteligt Ejeren af Bøgerne, medens Almeenheden taber. Han formaaer at ſætte Alt i Circulation, da han aldeles ikke ſtaaer under nogen Control; Alle kunne her uden Hinder nyde alle Tidens fordærvede Frugt, naar de blot engang imellem have 4 Sk. til deres Naadighed. Skulde man troe, at diſſe Planteskoler for Fordærvelse i et Land, hvor man ellers er omhyggelig nok for, at Preſſen ikke ſkal forpeſte Atmosfæren, ret længe ubindrede ſkulde beholde Tilladelse til at nedbryde, hvad ſaa Mange med præſelig Iver ſtræbe at opbygge? Kan man troe, at Selſkabet for Trykkefrihedens rette Brug ikke ſkulde kunne udſinde noget Middel til at gjøre diſſe Planteskoler for netop en ſtor Deel af de Ulykker, det ſtræber at modarbejde, uſkadelige? B.

Om Thorvaldsens Muſeum.

(Indſendt fra Landet).

Overalt i Danmark, fra Hovedſtaden til Rigets ſjærneste Grændſe, gjør man nu Indſamling til det Muſeum, ſom ſkal

vorde et Gjemmeſted for vor Thorvaldsens Værker. Fædrelandets Ære gjælder det, og Navnet Thorvaldsen er løſenet. Det lille Danmark ſkal viſe ſig værdigt til at have fremavler i ſit Skjød en ſtor og navnkundig Kunſtner,—der har gjort dets Navn bekendt blandt Folkelag, til hvem Rygget om vort Fædrelands lykkelige Tilſtand aldrig har naaet, og ſom endnu vilde betragte det ſom en iſklædt Ørken, naar de ikke maatte troe, at Dplykning, Cultur og aandelig Frihed maae være udbredte, hvor en ſaadan Kunſtaand kunde trænge frem,—en Kunſtner, fra hvis Virksomheds Begyndelse, der for de kommende Slægter vil blive et nyt Uffnit i Kunſthiſtorien, og om hvem Baggeſens ſjønne Ord under Billedet: „Europas alt i Rom, herefter hele Jordens,“ kun være et ſjönt Udtryk af alle Kunſtforſtandiges Tølelſer. Til dette ſtore Niemeed udfendes Omgangsbreve og Subſcriptioner over hele Landet. Enhver, ſom gjør Forbring paa Smag, Dannelse og varm Fædrelandskjærlighed, ſkal her ved ſin ydede Skjærv lægge den for Dagen. Flere drives vel til at give deres Bidrag ved de ædleſte Motiver, da Manden, hvis ſjældne Værd det ſkal viſes at hans Landsmænd paakjønne, ſom Kunſtner har talt til Manges Hjerter, og ſom Mand, ved ſit fordringsløſe, høiſt elſkverdige Væſen, har indgydt Enhver, der, i Rom ſom hjemme, har lært at kjende ham, den reneſte, meſt uſkræmmede og kjærlighedsfuldeſte Ugtelſe. Men ikke Alle række deres Bidrag af inderlig Tølelſe for Mandens eller Kunſtnerens Værd. Nogle give det meekſt fordi de ſee nogle af vore hæderligſte Mænds Navne under Indbydelsen, og dette er heller ikke noget ſlet Motiv; thi naar vi ikke kunne, ved egen Evne, fatte en Tings Værd, da er det hæderligt og rigtigt, at beſtemme ſin Dom derom efter den Mening, ſom erkjendte forſtandige og brave Mænd aabent og offentlig yttre. Andre ledes imidlertid kun af Duſket at overgaae hverandre i Gavnlighed, uden at de have nogen Kjærlighed til Sagen eller ere iſtand til at fatte dens Værd. De ſpeide ivrigt for at erfare om den eller den, ſom ſtaaer i Forhold til dem, har givet Noget og hvormeget. Det er Kunſtſtaben derom, ſom beſtemmer deres Velgjørenhed, men ikke Ugtelſe for Kunſten eller Kunſtneren; derom have de ikke noget bedre Begreb end den aandleſe Lydſker, ſom for flere Aar ſiden i Rom ſelv, ved Talen om de høiſt beundrede Marmorbilleder af LoSculptore danese, Signor Alberti, ogſaa holdt det for ſin Pligt at udgyde ſig i Berømmelſer derover, men tilſidſt forraadede ſin Kunſtforſtand ved at ſpørge: „Men han modellerer dog vel ikke ſelv?“ Vi tør vel paastaae at de allerſteſte Sivere ere ſaadanne Eſterabere, der, hvis anſete Folk vilde anſtille ſig ſom Beundrere af en Smører og med Iver anpriſe Erkjendelsen af hans Talent ſom en patriotiſk Tølelſe, gabe deres Skjærv med ligesaa megen Forfængelighed over at have bidraget til Kunſtens Erkjendelse og Hæder, ſom de gjøre det nu.

Men lad ſaa være! om dette Slags Folks Motiver end ikke ere ſaadanne, ſom den, der elſker Kunſten og med Glæde vilde ſee almeen Sands for den udbredt i Fædrelandet, kunde onſke, ſaa ere deres Penge dog ligesaa gode ſom Kunſtnyderens og maaſkee flere; og da de give et rigt Bidrag til en Indretning, ſom ikke blot vil tilvende Fædrelandet Fremmedes Opmærksomhed og Ugtelſe, men tillige have en ſaare gavnlig Indflydelse paa den fremtidige Kunſtdannelse og Landsudvikling, vilde vi onſke, at mange, der ikke have Kunſtsands, af Forfængelighed vilde tjene Kunſtnyderne. Vor Hensigt er kun at viſe, at vi ikke af de høiſt betydelige Bidrag, der formentlig ville indkomme, maae gjøre den falſke Slutning, at der i Danmark er nogen almeen Erkjendelse af Kunſtneren Thorvaldsens ſtore Fortjenester, eller at hele Folket ſtaaer paa et udmærket Dannelſeſtrin med Hensyn til Kunſten, fordi der af Stormand, Borger og Bonde gives rundelige Bidrag til et Niemeed, ſom det omhandlede. Deſto værre mene ikke Alle, der nu hyppigen have Navnet Thorvaldsen paa Læberne,

der oprigtigt med Kunsten. Den Ruibe for Kunsten og Kunstneren, som tidligere har aabenbaret sig i den danske Almenhed, kan sikkert ikke paa engang være bleven forvandlet til Begejstring; det er altså for kort siden at den endnu yttrede sig. Hvor længe siden er det, at Wiedewelt, fattig og nedtrykt, søgte Døden? Og Stanley? Hvo var det vel som først drog hans længe skjulte Arbejder frem fra Mørket? Var det vel de Folk, som nu saa levende henrykkes blot ved Lyden af hans Navn? Sagen er for bekendt, til at vi skulle tvæle længe derved. Og nu Begejstringen for Thorvaldsen selv? har den yttret sig i Sjerning, for den nu ved et Optraad af høitværdige Mænd strømmer frem med en saa forbausende Vælde? — Flere af Thorvaldsens Mesterværker, bestemte for de offentlige Bygninger, findes i Marmor indensfor Københavns Volde og har der vel hos Mange, selv af de Vedkommende og dem, som nærmest skulde føle og virke derfor, yttret sig en saadan Higen efter at see dem opstillede paa deres Plads, som man skulde antage, at domme efter den Kappelyst hvormed man tegner sig for Bidrag til et Museum for Gipsafstøbninger? Er Thorvaldsens herlige Composition sat op paa Frontonen af Frue Kirke, og har man, for Stadsbygmester Wallings Tale derom, mærket til nogen Jær for at det skulde skee? Har man mærket, at der har yttret sig en levende Uttraad efter værdigen at afbenytte Marmorkirken til en Brydelse for Staden, og at høre den ydmygende Følelse, et kunstfænde Folk maatte føle, ved at see en saa herlig Bygning staae ufuldendt? Nei, denne sieblikkelige Kærlighed er ingen almeen Begejstring for Kunsten; den er en Forsængelighed af den Berømmelse den danske Kunstner har vundet, og som nu lægges Alle paa Hjertet; den er en Folge af den i Danmark gamle Esterabellses Lyst og Higen efter at ville overgaae Næsten i Anseelse; den er den samme Tilboielighed til at følge Moden og Strømmen, som hos os Danske saa ofte yttret sig som et fremtrædende Karaktertræk. Men hvis det er saa, vil Oprettelsen af et Museum for den berømteste Billedhuggeres Værker være i høieste Grad ønskelig; thi den Mangel af almeen Kunstfænde, som det viser, vil ikke kunne afhjælpes ved noget kraftigere Middel end Oprettelsen af en saadan imponerende Bygning, smykket med Plastikens herligste Frembringelser: Alle vilde beskue den af Nysgjerrighed; men efterhaanden vil den Vand, som gaar ud fra den rige Samling, meddele sig til Bestueren; Nysgjerrigheden vil tabe sig, Kunstens Genius udbrede sine velsigende Virkninger og det, som er givet af Forsængelighed og Tankeløshed, vil forjage begge. Vi kunne derfor ikke andet end af Hjertet ønske dette Foretagende Fremgang, selv ved dem der ikke fatte det.

12, 17.

Blandinger.

Det er bekendt, at Theatremaler Christensen har leveret to af de skønneste Landskabsdecorationer, Theatret i en Række af Aar har eiet: det phantastiske Landskab til „Prinsfen af China“ og den naturtro, kraftige Skov til „Cylphiden“. „Dansk Kunstblad“ meddeler følgende om et nyt Arbejde af ham i denne Genre: „Theatremaler Christensen har næsten fuldendt et særdeles skønt Bagtæppe for det kongelige Theater,

forestillende en Høve og bestemt til Marschners Opera „Slottet ved Etna“. Kunstneren har indrettet sin Composition saaledes, at Theatret kan benytte den i flere Stykker, uden at støde an imod de forskjellige Landes Character. I Havens Forgrund seer man en Terrasse. Til høire paa denne staaer et rundt Floratempel af ionisk Orden, omgivet af et stort blomstrende Acacietræ, Blomsterplanter og Blomstervaser m. m. Til venstre Nedgangen til en Allé, hvori siddende Figurer paa Vædsfalter. Imellem disse tvende Hovedpartier seer man i det Fjerne enkelte Trægrupper. For at kunne variere denne Composition udfører Kunstneren to practicable Træer, ved hvis Hjælp tre nogenlunde forskellige Situationer ville kunne tilveiebringes. Om der, for at fuldstændiggjøre Decorationen, skal males nye Havecouliss'er eller gamle afbenyttede, vides ikke.“

Den berømte Romanskriver Bulwer, har for kort Tid siden for første Gang vist sig som dramatisk Digter ved i London at lade opføre et Sørgeespil: „Hertuginde af Savallere.“ Som Parlaamentslem staaer Bulwer ikke meget godt anskrevet hos Times, og som dette Stykkes Forfatter er han snarere dalet end stegen i Anseelse hos Bladet, hvori det hedder: „Vi synes det er et skrækkelig slaut Stykke. Indholdet er oprørende og ikke engang godt behandlet. Stykket er skrevet i den stætteste Smag, der hersker i den stætteste Skole; denne er de franske Romantikers moderne Skole.“

Scribe, som nu er 45 Aar gammel, har selv, eller i Forning med andre, skrevet 350 Theaterstykker, hvoraf 280 have gjort Lykke. De aarlige Indtægter han trækker deraf fra Theatrene, beløb sig i Aar til — 148,000 Franker.

I Løbet af denne og næste Maaned skal der paa det kongelige Theater i Berlin opføres, i Chronologisk Orden, de af Raupachs Stykker, hvortil Emnet er taget af Hohenstaufernes Historie og som have gjort Lykke paa Theatret.

Baronesse: Dubevant, der, under Navn af Georges Sand, er bekendt som Romanforfatterinde, og Enke efter en Cavalier: Oberst, er død i Paris.

Paa det kongelige Theater i Berlin er i denne Tid opført „Venetianerne“, Drama i 5 Afdelinger af L. Kellstab, den bekendte musikalske Kritiker og Novelleforfatter. Det skal være saa indviklet og rigt paa overraskende Situationer, at selv den meest opmærksomme Tilhører ofte føres vild, og en Berliner Recensent har erklæret, at han ikke kunde afgive nogen Dom derom, før han havde seet det engang endnu. Imidlertid fortælles der, at det er meget interessant og spændende Opmærksomheden lige til Slutningen, saa at det har vundet stærkt Bisald.

Paganini opholder sig i denne Tid i Marseille, hvor han har givet flere Concerter. Kjendere paastaar, at han er gaaet tilbage i sin Kunst. Han skal endnu mere end nogensinde see ud som en Beenrad.

Dette Blad tilhøringes Abonnenterne af „Dagen“ for 2 Rbdlr. 24 s. Solo, eller 2 Rbdlr. 24 s. i Sebler og Legn, kvartalvis, for begge Blade tillige. — Subscription modtages i Stormgaden Nr. 186, 1ste Sal.

Trykt i det Rostockske Officin

Thorvaldsens Museums
Smaatryk-Samling 1837